

Sentència

Ús desviat de les facultats disciplinàries per part de l'empresa. Vulneració del dret fonamental a participar en els assumptes públics.

“Sentència transcendent”. Sanció disciplinària per absentar-se en horari laboral per anar a votar (eleccions municipals). D’una suposada falta laboral lleu comesa per la treballadora (3 dies de suspensió de feina i sou) a la condemna a l’empresa a indemnitzar a la treballadora amb 10.000 € per la vulneració d’un dret fonamental.

Jutjat Social núm. 2 de Mataró. Sentència núm. 101/2016, de 15 de març.

La treballadora fou sancionada per l'empresa (3 dies de suspensió de feina i sou) per la suposada falta laboral lleu consistent en “la no comunicació amb la deguda antelació de la manca d’assistència a la feina per causa justificada”. Més concretament, per haver-se absentat el passat dia 24 de maig de 2015 [data de les passades eleccions municipals] al seu lloc de treball sense previ avís en l’horari de 14:30h. fins les 17:28h., deixant desatenses a persones que tenia al seu càrrec [residents de residència de la tercera edat]. La carta sancionadora, que especifica que actituds com aquesta no poden ser tolerades i mereixen ser sancionades amb el màxim rigor donat que són negligents i atenten contra la integritat física dels residents, en canvi, no especifica en cap moment la concurrència del dia dels fets amb les eleccions municipals.

Entrant més a fons, la Sentència declara com a fets provats que:

- L’empresa no havia previst cap mesura per tal de facilitar el dret a vot dels treballadors que aquell diumenge no tenien descans setmanal.
- Alguns treballadors van preguntar, de bon matí, a la persona d’administració que també treballava aquell diumenge, com ho havien de fer per poder anar a votar, sense haver rebut resposta.
- La treballadora sancionada, que presta serveis a la planta d’usuaris amb demència i tenia aquell dia un horari partit de 07:30h. a 12:30h. i de 14:30h. a 20:30h., va comunicar la seva absència al seu responsable per fer efectiu el seu dret a vot i es va absentar de la feina per aquest motiu des de les 14:30h. fins les 17:28h.
- Un segon treballador de l’empresa, que també es va absentar de la feina (de les 10:31h. a les 12:24h.) pels mateixos motius, també va ser sancionat.

- Aquest segon treballador va presentar escrit de descàrrecs. La treballadora objecte del nostre plet no.
- L'empresa va deixar en suspens la sanció d'aquest segon treballador i va sancionar a la "nostra treballadora".
- L'empresa té establert un protocol, segons el qual, en cas de petició de dies de disposició personal o canvis de torn, cal omplir un formulari de petició i preavisar-ho amb 7 dies d'antelació, però no té ni tenia per aquella concret dia, cap tipus de protocol per absències del seu personal per exercir el dret a vot [pensem que la residència de la tercera edat requereix servei les 24 hores del dia i els 365 dies de l'any].
- La treballadora va impugnar la sanció disciplinària que li fou imposada (3 dies de suspensió de feina i sou per la comissió d'una falta lleu) i a la mateixa demanda, després de demanar la nul·litat de la sanció, demanava una indemnització de 10.000 € per entendre que l'actuació de l'empresa pretenia dissuadir els treballadors de l'exercici del seu dret a votar a les eleccions municipals, infringint-se així l'article 23.1 de la Constitució Espanyola (dret fonamental de participació en els assumptes públics).

Vists els anteriors antecedents, el Magistrat-Jutge els conjuga amb els següents fonaments jurídics:

- L'article 23.1 de la Constitució Espanyola diu així: "Els ciutadans tenen el dret a participar en els afers públics, directament o per mitjà de representants lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal."
- L'article 37.3.d) de l'Estatut dels Treballadors estableix el dret d'absència, previ avís i justificació, per al compliment del dret/deure de sufragi actiu.
- En desenvolupament d'aquest precepte legal, l'Ordre del Departament d'Empresa i Ocupació 119/2015, de 22 d'abril, regula les particularitats relatives a les eleccions municipals de 24/05/2015 i estableix un permís de 4 hores com a màxim dins la jornada laboral que correspongui per tal de poder exercir el dret al vot.
- La determinació del moment d'utilització de les hores concedides per a la votació, que ha de coincidir amb l'horari establert pel col·legi electoral, és potestat de l'empresari i manifestació del seu poder de direcció segons disposa l'article 20 de l'Estatut dels Treballadors.

Per concloure que:

- Al no disposar l'empresa de cap tipus de protocol al respecte, ni general ni per al dia concret de les últimes eleccions generals, i al haver comunicat la treballadora a la seva responsable de torn la seva absència, donant-li aquesta conformitat, no es pot entendre que s'hagi donat cap tipus d'infracció contractual, doncs la sanció imposada no troba cobertura en la infracció de cap ordre interna ni de tipus general ni particular. La sanció disciplinària ha de ser revocada.
- S'ha acreditat, si més no indiciàriament, que l'empresa ha actuat intencionadament per tal de dificultar l'exercici del dret de sufragi actiu i ha aconseguit allunyar als treballadors de la petició dels permisos per votar. Els indicis o principis de prova que aprecia el Jutgador són els següents:
 1. L'empresa no ha previst cap mesura organitzativa per coordinar els torns de treball amb l'atorgament de permisos per fer efectiu l'exercici del dret a vot en un centre on s'atenen a persones que precisen d'atenció continuada i eren previsible les absències per aquest motiu.

2. Dels cinc treballadors que prestaven serveis aquell diumenge, només dos van gosar exercir el seu dret a l'absència per votar. Considera insòlit el Jutge que més de la meitat dels treballadors no exercís el dret d'absència per votar, constituint al seu parer, un evident indicatiu de què l'empresa tenia interès en no facilitar l'exercici del dret.
 3. L'altre treballador que també va ser sancionat, va obtenir la suspensió de la sanció després de signar un escrit d'al·legacions i presentar-li a l'empresa en el què gairebé venia a demanar disculpes. Al respecte, el Jutgador és rotund quan asevera que: "la facultat sancionadora de l'empresa porta causa de les facultats de direcció i organització i es relaciona amb incompliments contractuals, però les expressions de submissió són incompatibles amb un desplegament de les relacions laborals i són indicatiu de què l'empresa manté una actitud autoritària o paternalista respecte als seus treballadors. Si la demandant hagués demanat perdó com ho va fer el seu company, no hauria hagut de complir la sanció, la qual cosa evidencia una concepció patològica dels drets i deures derivats del contracte de treball i, per tant, un entorn favorable a la vulneració dels drets dels treballadors".
 4. A les posteriors eleccions de setembre i desembre passats, alguns treballadors han sol·licitat les absències per votar segons el protocol per a dies de lliure disposició, la qual cosa significa que l'empresa ha introduït, d'un cantó l'obligació de preavis de set dies i d'altre, l'autorització prèvia. Es tracta en definitiva de la interposició d'obstacles al dret d'anar a votar en horari laboral, dret que una empresa que no interfereixi el seu exercici, ha d'incorporar en la seva organització de forma normalitzada, preveient que totat, o quasi tota, la plantilla en farà lògicament ús.
 5. L'empresa no va aportar cap justificació objectiva i raonable de la seva actuació per poder qualificar-la d'alienada a qualsevol propòsit lesiu del dret fonamental.
- En quant a la indemnització interessada per la treballadora de 10.000 € (articles 180 i 183 de la LRJS) -quantitat que es va calcular prenent com a referència o mòdul la sanció per les infraccions de les regulades a l'article 40.1.c) de la Llei d'Infraccions i Sancions a l'Ordre Social (LISOS)-, el jutge manifesta expressament el què segueix: "Aquest Jutge no veu clar aquest càlcul, que ofereix una indemnització molt elevada en relació al perjudici causat, però l'empresa demandada no ha volgut formular oposició a la quantitat reclamada". Continúa dient que "és evident que hi ha un perjudici greu de difícil avaluació en el fet que la treballadora afectada s'ha vist sotmesa a una pressió per a mantenir la bondat del seu comportament, pressió que no es limita estrictament a la sanció i passa per la petició empresarial de petició de perdó a la què va cedir el seu company de treball i acaba en la imposició d'un protocol de preavisos per a les següents cites electorals".

Per tot plegat, estima íntegrament la demanda de la treballadora, i declara que la sanció que li fou imposada vulnera el dret fonamental a la participació electoral activa; declara la nul·litat radical de l'esmentada sanció i del seu compliment; i condemna a l'empresa a que cessi en el comportament infractor, deixi sense efectes la sanció i li aboni a la treballadora els 3 dies de suspensió de sou que prèviament li havia descomptat i li aboni també una indemnització de 10.000 €.

Lola González Álvarez (Graduada Social del Gabinet Jurídic de la UGT)

* * * * *